

PRZEGLĄD LEKARSKI

WYDAWANY STARANIEM ODZIAŁU NAUK PRZYRODNICZYCH I LEKARSKICH

C. K. TOWARZYSTWA NAUKOWEGO KRAKOWSKIEGO

pod redakcją Prof. Drów: Dietla, Majera, Skobla i Drów Oettingera i Zieleniewskiego

WYCHODZI:	CENA:	PRZEDPŁATĘ PRZYJMUJĄ:
tygodniowo w objętości jednego arkusza w Krakowie, w Drukarni c. k. Uniwersyt. pod zarządem K. Maikowskiego. Biuro Redakcyi i Przeglądu: w domu c. k. Towarzystwa Naukowego, Ulica Sławkowska, Nr. 282.	w Krakowie rocznie Zł. 6 — w . . . „ półrocznie Zł. 3 — „ . . . w Państwie Austriackim z przesyłką poczt. rocznie Zł. 6 c. 60 „ „ „ półrocz. Zł. 3 c. 30 „ Dla zagranicznych, drogą poczt. wypadnie dopłata przesyłki według przepisów poczt.	Kancellarya c. k. Towarzystwa Nauk. w Krakowie, Ulica Sławkowska, Nr. 282 tudzież Biuro Redakcyi Przeglądu w domu powyż wymienionym, — oraz wszystkie c. k. Urzędy pocztowe tak dla krajów koronnych jak i dla zagranicy

Treść Od redakcyi. — Z kazuistyki sądowo-lekarskiej. Udušenje? Śmierć prawdopodobnie z jednorazowego nadużycia wódki. Podał prof. Dr. *Stanisław Janikowski*. — Wyciągi z pism lekarskich. *Lubelski* (Wilhelm syn). Zabezpieczenie miejscowe przeciw płaswicy (Chorca). — Rozmaitości: Towarzystwo lekarskie krakowskie. — Zatwierdzenie urzędowe. — Korespondencya redakcyi. — Wiadomości bibliograficzne. — Uwiadomienie.

OD REDAKCYI.

Kończy się Przeglądowi lekarskiemu piąty rok publicznej służby piśmienniczo - lekarskiej. Gdy się do niej zabierał nie lękał się bynajmniej świetnymi widokami ani nadziejami przesadnymi, przekonany o potrzebie utworzenia dogodnego łóżyska dla rodzimych źródeł naukowych, mających żywym prądem użyźnić naszą z przyrody równie jak łany polskie urodzajną, lecz mniej od tychże uprawną niwę lekarską, gdy te źródła albo były w ukryciu nie mogąc się dla licznych przeszkód fizycznych wydobyć na jaw, albo gubiły się w jałowym piasku zniechęcenia, albo wyradzały dla braku odpływu w bagno lenistwa: stanął do twardej pracy kowając z mazołem i znojem w skale powszechnego otrętwienia koryta dla tych tryskających w kraju poników. Uzbrojony w ciepłość i wytrwałość niezrażał się ani burzą co się zerwała nad krajem wkrótce po rozpoczętej robocie, ani posuchą powszechnego otrętwienia co niepospolitą spiekotą paliła głowę i usta, ani narazie ścinającym mrozem niedowiarstwa pragnącego każdy kielkujący zasiew zwarzyć w pier-

wszym zarodku. Chroniła go od zwątpienia jasna świadomość niezawodnego celu, który zdala przyświecał i niewzruszona ufność w żywotność sprawy mającej wszelkie warunki powodzenia w zasobach duchowych narodu, byle tylko zdjąć kłatwę martwoty pozornej, którą nań zawistne rzuciły stosunki.

Z wewnętrznym spokojem zwracamy dziś oko na ubiegłą część pracy, z weselszą jeszcze nadzieją spoglądamy w przyszłość.

Ruch naukowo - lekarski ożywił się na całej rozległej przestrzeni ziemi polskiej, a z prawdziwą pociechą postrzegamy, że brak nawet swobody stłumić go nie zdołał i że jakby pod uciskiem większej nabrawszy sprężystości w najliczniejszych płodach objawia się w Warszawie, gdzie 4 czasopisma lekarskie dziś wychodzą. Nie powodując się względami osobistymi, lecz pragnąc właśnie żywego rozwoju piśmienniczego na podstawie ściśle umiejtniej, witamy każdego na tym polu spółtowarzysza nie z zazdrością, lecz z radością. Z zadowoleniem wskazujemy bliższym naszym kolegom z nad Wisły, Sanu, Bugu, Dniestru i Prutu ową ruchawą a płodną skrzętność

za przykład godny naśladowania, a ciąży ten obowiązek tym bardziej dziś na ziomkach galicyjskich, iż warunki dla nich są korzystniejsze, gdy mają sobie zawarowane i większą wolność i szerszą działalność publiczną.

Jako pomyslną dla Przeglądu lekarskiego wróżbę, pozdrawiamy świeżo zawiązane towarzystwo lekarskie krakowskie, które przysłała swą działalność ścisłym węzłem zyczliwości spłotło z tym czasopismem, a obdarzając je swoim zaufaniem, zjednało sobie tym bardziej niezaprzeczone prawo do jego żywego spółdziału, ile że oba spotykają się w swych celach i że nawzajem się wspierając, tym skuteczniej służyć będą mogły dobru powszechnemu. Zyska na tym nie tylko strona naukowa, z której głównie płynie wyższe namaszczenie lekarza wykonawcy, ale i znajdują w niej swych prawowitych bo samorządnych a najskuteczniejszych orędowników inue jeszcze potrzeby stanu lekarskiego, od zaspokojenia których zawisły i zacność i powaga i stanowisko społeczne naszych spółtowarzyszy.

Jako wielce pożądanym nabytkiem sił naszych wymienić nam jeszcze wypada dwóch świeżo pozyskanych członków tutejszego wydziału lekarskiego tj. profesora medycyny publicznej Dra STAN. JANIKOWSKIEGO i docenta okulistyki Dra LUCYANA RYDLA, obaj zamieszkawszy stale w Krakowie, rokując naszemu czasopismu niepoślednią pomoc znakomitemi płodami biegłego pióra swojego, któremi ten ostatni już pierwszej nie jedną jego kartę ozdobił, gdy pierwszy dawniej warszawskie zasiłal pisma, jednego z których sam był głównym, a nader dzielnym redaktorem.

Wszystkim wiernym a gorliwym naszym współpracownikom i prenumeratom wynurzamy najszerszą podziękę, upraszając w imieniu dobrej sprawy, by nam i nadal swęj pomocy odmawiać nie zechcieli.

Jak dotąd, tak i nadal stać będziemy wiernie przy kierunku ściśle umiętnym, a do tego przeważnie wykonawczym, nie przeniewierzimy się nigdy zadaniu, polegającemu na pilnym strzeżeniu, by płynący korytem naszym prąd nauki był żywy i jasny; od obfitości wprawdzie wpływających doń wód zależeć będzie i pełność i rozległość jego nurtów, w każdym atoli razie czuwać bę-

dziemy, aby choć drobnym strumyktem dzwonił sobie skromnie lecz czysto, unosząc przezroczyste swe fale do wielkich rzek zbogaconej i zbogacającej wiedzy ludzkiej. — Z niezmienną zatem otuchą kończymy 5ty a poczynamy 6ty rok naszego wydawnictwa, krzepiąc się pełnym wiary hasłem: „Szczęść Boże rzetelnej pracy naszej!“

O.

Z kazaistyki sądowo-lekarskiej.

UDUSZENIE?

Smierć prawdopodobnie z jednorazowego nad-
użycia wódki.

Podał

Prof. Dr. STANISŁAW JANIKOWSKI.

Grzeško A parobek we wsi B. znał od lat dwóch Brygidę C., dziewczkę w téjże wsi w browarze służącą, z którą miał się żenić. Dnia 15 października 1866 r. z rana poszedł do miasta, a Brygida cały dzień go wyglądała. Była ona owego dnia zdrowa, pod wieczór przyszła do karczmy i piła wódkę, tak, że ją ludzie widzieli pijaną. Wówczas to wieczorem nadszedł z miasta Grzeško i wstąpił do karczmy, gdzie zastał Brygidę. Oboje byli pijani, a że Brygida wyrzucała mu, że ma zapewne w mieście inną kochankę, więc się pokłócili; o czem opowiadała w domu. Następnie wzięła kwartę blaszaną i poszła do karczmy, gdzie kupiła półkwarty wódki, a gdy ją pytało, dla kogo bierze, mówiła że dla Pana (co się później okazało nieprawdą). Wróciła do stajni jeszcze bardziej pijaną, a gdy nadszedł Grzeško, znów się z sobą poswarzyli, przyczem Brygida mu wyrzucała, że „może ma drugą w mieście,“ a on ją parę razy uderzył paliczką przez plecy i odszedł, Brygidę zaś widziano z tego powodu płaczącą w stajni. Wreszcie po wieczery Grzeško jeszcze parę razy przychodził do stajni i dopytywał się o Brygidę.

Przez całą noc z dnia 15 na 16 Października ludzie śpiący w stajni, suszarni i innych zabudowaniach browaru nie słyszeli nic niezwykłego.

Dnia 16 Października do dnia Franek D., który spał w stajni, wyszedłszy z téjże, spostrzegł Brygidę nieżywą, leżącą na brzegu lasu. (Las ten

przytyka do zabudowań browarnych; miejsce, gdzie znaleziono Brygidę, odległe jest o kilka kroków od stajni, gdzie spali ludzie, a o parę kroków od drożyny wiodącej z podwórza browaru do ścieżki w lesie). — Zwłoki leżały twarzą obrócone do góry. Twarz około ust i brody była krwią powalana (jakby z nosa pochodząca), ręce przy ciele na dół zwieszane, koszula i spodnica w porządku, ciało nigdzie nie odkryte. Na głowie miała białą chusteczkę lekko związaną. Toż samo znalazł przyzwany zaraz Franciszek E. Obok głowy były ślady wymiotów, a ciało było powalane kałem ludzkim.

Dnia 17 Października wykonano dochodzenie sądowo-lekarskie, przy którym znaleziono: zwłoki dziewczyny lat około 20 liczącej, dobrze zbudowanej. Na grzbiecie i kończynach dolnych plamy sine pośmiertne. Stężenie trupie kończyn. Twarz powalana krwią przykrzepłą. Lewa ręka skulona; między 3cim i 4tym palcem małe starcie skóry. Skóra czaszki gruba, w krew obfita. Naczynia opon mózgowych mocno rozszerzone krwią ciemną płynną. W zatoce żyłnej podłużnej górnej obficie krew ciemna płynna; spłoty żyłne mocno ciemno-czerwone. Mózg na rozkroju przedstawia liczne kropki krwawe. Żyły szyjowe przepełnione krwią ciemną płynną. Oba płuca ciemno-czerwone, marmurkowane, gębczaste, na rozkroju wydają obfitą ilość krwi ciemnej pienistej.

W jamach serca i w wielkich naczyniach znaczna ilość krwi płynnej ciemnej. Wątroba, śledziona i nerki w krew obfite. W żołądku znaczna ilość papki pokarmowej niestrawionej. Macica w stanie dziewiczym.

Zdanie znawców, wykonywających to dochodzenie, było: że Brygida C. zmarła śmiercią gwałtowną, z uduszenia.

Wydział lekarski udzielił w wyższej instancji następujące zdanie.

1. Z oględzin sądowo-lekarskich okazuje się, że najbliższą przyczyną śmierci Brygidy C. była ogólna przeszkoda obiegu krwi, która w zwłokach wyraziła się przepełnieniem krwią ciemną płynną narzędzi jamy czaszkowej (mózg, opony mózgowe, skóra czaszki); jamy piersiowej (płuca, serce, wielkie naczynia) i jamy brzusznej (wątroba, śledziona i nerki).

2. W obecnym przypadku nie ma na to dowodów, aby ta przeszkoda obiegu krwi sprawioną była przez jakiś gwałt zewnętrzny, pochodzący czy to od samej Brygidy C., czy też od innych osób: zwłoki znaleziono leżące na ziemi, z odzieżą w porządku, bez śladów gwałtu lub obrony na ciele (wyjawszy małe starcie skóry na lewej ręce, znalezione przy oględzinach sądowych, a które mogło powstać po śmierci), wreszcie bez śladów naprowadzających na myśl o samobójstwie.

3. Przeciwnie jest rzeczą bardzo prawdopodobną, że zawady w krążeniu i zastoiny krwi w ważnych organach wewnętrznych, będące przyczyną śmierci, wywołane były jednorazowym nadmiernym użyciem wódki, które może sprawić podobne skutki. W danym zaś przypadku wynika z zaprzysiężonych zeznań świadków, że Brygida C. dnia 15 Października piła wódkę w karczmie i była pijaną, a następnie wzięła z sobą jeszcze pół kwarty wódki. Znalezione w bliskości zwłok ślady wymiotów i mimowolnego oddania kału popierają też przypuszczenie śmierci z otrucia wysskokowego.

WYCIĄGI Z PISM LEKARSKICH.

LUBELSKI (Wilhelm syn). Zbezczulenie miejscowe przeciw płasawicy.

W Gazecie lekarskiej warszawskiej w numerze 24tym podaje p. L. następującą wiadomość.

W powierzonym opiece mojej oddziale epileptycznych szpitala Dzieciątka Jezus, znajduje się mała, siedmioletnia dziewczynka C... b... która przed dwoma laty, dostawszy płasawicy (*chorea*), i po zupełnym wtedy wyleczeniu, obecnie po raz drugi uległa tej chorobie, w sposób daleko gwałtowniejszy. Ani przetwory żelaziste, ani bromek potasu i (zachwalany przez prof. LEBERT) roztwór FOWLERA, nie zdołały złagodzić nieprawidłowej ruchliwości, cechującej, jak wiadomo, płasawicę.

Dopiero w początku zeszłego tygodnia wpadłem na myśl, aby na kręgosłup puścić strumień proskowanego eteru siarczanego. Niebawem po przy pierwszym zaraz użyciu, ruchy mimowolnie się zmniejszyły, a po 3—5 minutowym zastosowaniu tego sposobu, zupełnie ustały i dotąd się nie powtórzyły. — Jednakże jeszcze trzy razy puściłem eter w kierunku rdzenia kręgowego, i to zawsze w przytomności chirurga, Siostry miłosierdzia i innych towarzyszy zwykłej wizyty

Wypadki spostrzeżeń metereologicznych zrobionych w Obserwatorium krakowskim w roku met. 1866

Objaśnienia: *b* znaczy liczbę dni, których średnia ciepłota była między -10° a -5° R.; *c* liczbę dni o średniej między -5° a 0° ; *d* liczbę dni o średniej między 0° a $+5^{\circ}$; *e* liczbę dni o średniej między $+5^{\circ}$ a $+10^{\circ}$; *f* liczbę dni o średniej między $+10^{\circ}$ a $+15^{\circ}$, nakoniec *g* liczbę dni o średniej między $+15^{\circ}$ a $+20^{\circ}$ R. Cyfra stojąca nad granicami bezwzględnych ciśnienia powietrza lub ciepłoty znaczy dzień miesiąca; *p. o.* znaczy pole odman.

Miesiące i pory roku	Ciśnienia powietrza w liniach paryskich sprowadzone do 0°R., według spostrzeżeń cegodzinnych.							Ciepłota w stopniach Réaumur'a według spostrzeżeń o g. 6 r. 2 ppd. 10 w.							Granice ciepła i pole odman dziennych w stopniach Réaumur'a						Wilgotność powietrza z trzech spostrz. dzien. średnia		K i e r u n e k i moc wiatru (biorąc burzę za 10.0), z 3ch spostrzeżeń dziennych										Stan nieba (niebo pochm. = 10.0)			Ilość dni wilgotnych z powodu			Ilość opadu na stopę kwadrat. wied.	Liczba dni			Średni stan ozonometru z dwóch spostrzeżeń dziennie					
	ś r e d n i e				b e z w z g l ę d n e			Średnia	Liczba dni o ciepłe średniem						średnie			bezwzględne			bezwzględna prężność p a r y	bezwzględna w odsetkach	Liczba spostrzeżonych kierunków wiatru										Średni kierunek i moc	Liczba dni			Średni zachmurzenia	mgły	dészczu	śniegu	lin. par.	z wietrem		z krapami lub gradem				
	z 24 g.	Maxim.	Minim.	p. o.	Maxim.	Minim.	pol.od.		b.	c.	wyżej 0°R.			Maxim.	Minim.	p. o.	Maxim.	Minim.	p. o.	Pn.			PnW.	W.	PdW.	Pd.	Pdz.	Z.	PnZ.	pogodnych	pół-pogodnych	pochmurnych		mocy														
											d.	e.	f.																						g.	d.									e.	f.	g.	
1865 Grudzień	333.54	335.39	330.60	4.79	338.03	327.93	10.10	-0.84	2	15	14				+0.76	-2.31	3.07	d. 3	d. 30							lin. par.	95	3.0	13.5	12.0	4.5	1.5	10.5	45.5	2.5	Z. 1.6	7	6	18	6.9	11	4	3	9.84	3		2.7	
1866 Styczeń	30.92	33.94	27.12	6.81	335.81	320.98	14.83	+0.66		9	22				+2.81	-1.46	4.27	d. 19	d. 8								88	3.5	5.5	6.0	1.0	4.5	9.0	62.5	1.0	Z. 1.5	9	4	18	6.2	12	9	1	4.95	4	2	2.5	
Luty	28.22	31.30	24.64	6.67	332.85	322.32	10.53	+0.89	3	6	17	2			+3.72	-1.91	5.63	d. 7	d. 23								83	7.5	9.5	15.0	0.5	2.5	4.0	38.0	7.0	Z. 2.1	2	8	18	6.9	3	12	7	16.22	4	1	4.9	
Marzec	26.96	29.43	22.60	6.83	332.57	319.68	12.89	+2.08		6	21	4			+4.68	+0.54	4.14	d. 20	d. 24								87	14.5	26.0	12.5	2.0	3.0	6.5	24.0	4.5	PPnZ. 2.8	2	6	23	8.1	7	15	7	32.12	6	1	6.4	
Kwiecień	30.09	32.11	27.64	4.47	334.52	324.74	9.78	+8.09			5	19	6		+12.94	+4.07	8.87	d. 29	d. 1								72	10.0	23.0	15.5	1.5	1.5	12.5	21.0	5.0	PPnZ. 2.5	8	8	14	5.8	2	11	1	18.07	6	1	5.7	
Maj	29.54	31.52	27.22	4.30	333.07	323.39	9.68	+8.61			6	16	7	2	+13.03	+5.20	7.83	d. 31	d. 24								73	10.5	11.5	13.5	5.5	3.5	5.0	33.0	10.5	PnZ. 2.1	4	12	15	6.2	5	12	4	21.32	5	2	6.6	
Czerwiec	30.24	31.61	26.37	5.24	332.97	324.27	8.70	+15.78					9	21	+21.85	+11.47	10.38	d. 13	d. 22								68	9.0	22.0	17.0	6.5	3.5	7.0	20.5	4.5	PnW. 1.8	12	12	6	4.1	7	11		10.35	2	1	5.5	
Lipiec	28.52	29.07	25.49	3.58	332.71	325.12	7.59	+13.84					21	10	+18.23	+10.97	7.26	d. 18	d. 12								74	0.0	4.0	7.0	0.0	2.0	10.5	66.0	3.5	Z. 3.0	3	14	14	6.9	6	26		35.31	6		6.5	
Sierpień	28.93	30.04	26.95	3.09	332.72	326.11	6.61	+13.10				2	25	4	+17.88	+9.78	8.10	d. 8	d. 17 i 20								77	2.0	11.0	18.0	3.5	2.5	14.0	39.0	3.0	Z. 1.8	6	9	16	6.2	8	16		33.32			6.4	
Wrzesień	30.06	31.42	27.60	3.82	332.72	325.63	7.09	+13.51				1	25	4	+18.37	+9.72	8.65	d. 8	d. 14 i 29								77	11.0	19.0	21.0	4.5	1.0	5.5	25.5	2.5	Pn. 1.8	12	7	11	4.6	11	9		20.99	2		5.4	
Październik	32.46	34.09	29.89	4.20	336.59	327.19	9.40	+4.22			5	11	12	3	+8.66	+0.17	8.49	d. 1	d. 22 i 29								79	15.5	27.0	17.0	0.5	1.0	7.5	23.5	1.0	Pn. 2.4	15	8	8	4.2	15	5	3	2.29	3		4.9	
Listopad	28.18	30.74	24.23	6.51	334.86	320.79	14.07	+2.33			8	15	7		+4.71	-0.33	5.04	d. 9	d. 20								86	3.0	4.5	9.5	0.0	2.5	13.0	56.5	1.0	Z. 3.0	4	4	22	7.6	5	8	13	20.30	8		4.5	
Zima	330.89	333.54	327.45	6.09	338.03	320.98	17.05	+0.24	5	30	53	2			+2.43	-1.89	4.32	7/2	23/2								89	14.0	28.5	33.0	6.0	8.5	23.5	146.0	10.5	Z. 1.7	18	18	54	6.7	26	25	11	31.01	11	3	3.4	
Wiosna	328.86	331.02	325.82	5.20	334.52	319.68	14.84	+6.26			6	32	39	13	+10.22	+3.27	6.95	31/5	24/3									77	35.0	60.5	41.5	9.0	8.0	24.0	78.8	20.0	PPnZ. 2.5	14	26	52	6.7	14	38	12	71.51	17	4	6.2
Lato	329.23	330.24	326.27	3.97	332.97	324.27	8.70	+14.24				2	55	35	+19.32	+10.74	8.58	13/6	22/6									73	11.0	37.0	42.0	10.0	8.0	31.5	125.5	11.0	Z. 2.2	21	35	36	5.7	21	53		98.98	8	1	6.1
Jesień	330.23	332.08	327.24	4.84	336.59	320.79	15.80	+6.69			13	26	20	28	+10.53	+3.19	7.39	8/3	22/10									81	29.5	50.5	47.5	5.0	4.5	26.0	105.5	4.5	PnZ. 2.4	31	19	41	5.5	31	22	16	43.58	31		4.9
Rok	329.80	331.72	326.70	5.02	338.03	320.79	17.24	+6.86	5	49	111	63	90	41	+10.64	+3.83	6.81	13/6	23/2									80	89.5	176.5	164.0	30.0	29.0	105.0	455.0	46.0	ZPnZ. 2.2	84	98	183	6.1	92	138	39	245.08	49	8	5.1

Dni, w których termometr był pod 0°R. czyli mrozów w ogóle, było w tym roku 113; dni zaś, w których termometr ukazywał +20°R. lub więcej, było 55, między temi 4 o ciepłe wynoszącym +25°R. lub więcej.
nie doszedł do 0°R. czyli mrozów zupełnych było tylko 26.

No.	Author	Title	Year	Edition	Language	Subject	Classification	Notes	Remarks	Library	Accession	Date
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

